

Exam. Code: 1125
Sub. Code: 8356

2021
M. Ed. (General) Third Semester
Paper – IV (C15-EPF-III): Educational Management, Policy Planning – III
(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 70

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. IX (Unit-V) which is compulsory and selecting one question each from Unit I - IV.

x-x-x

UNIT - I

- I. Describe the concept and principles of educational management. (14)
II. What are the strategies for maintaining healthy work environment? (14)

UNIT - II

- III. What is the concept of organizational change? Explain the various issues and strategies of its implementation. (14)
IV. Describe the meaning and nature of educational leadership. Explain its types in detail. (14)

UNIT - III

- V. Elaborate the process of policy formation. (14)
VI. What are the determinants of educational policy? (14)

UNIT - IV

- VII. Describe the educational planning at various levels. (14)
VIII. Explain the various approaches to educational planning. (14)

UNIT - V

- IX. Write short notes on the following:- (14)
a) Decision making process in educational organization
b) Process of organizational development
c) Need and importance of educational policy
d) Techniques of educational planning

x-x-x

(Hindi and Punjabi versions enclosed)

P.T.O.

(2)

ਨੋਟ: ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਤਜਰ ਦੇ। ਪ੍ਰਤਿਕ ਖਾਗ (1-4) ਦੇ
 ਏਕ-ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਛਾ ਵਧਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ-9 (ਖਾਗ-5) ਅਨਿਵਾਰਯ
 ਹੈ।

..*.

ਖਾਗ-1

1. ਸ਼ੈਖਿਕ ਸ਼ਬਦਨ ਕੀ ਅਕਥਾਰਨਾ ਔਰ ਸਿਫਟੀਠੀ ਕਾ ਬਠਾਨ ਕਰੋ।
2. ਕਾਮਕਾਜ ਕੇ ਏਧਾਰਨ ਸ਼ਬਕੁਪ ਕੀ ਬਨਾਏ ਰਖਨੇ ਕੀ ਕਯਾ ਰਜਨੀਤਿਯਾ
 ਹੈ?

ਖਾਗ-2

3. ਸਗਠਨਾਤਮਕ ਪਰਿਵਰਨ ਕੀ ਕਯਾ ਅਕਥਾਰਨਾ ਹੈ? ਇਸਕੇ ਕਾਮਨਿਯੋਜਨ ਕੇ
 ਵਿਧਿਨ ਸੁਠੇ ਔਰ ਰਜਨੀਤਿਯੋ ਕੀ ਘਯਾਠਯਾ ਕਰੋ।
4. ਸ਼ੈਖਿਕ ਨੇਤ੍ਰਵ ਕੇ ਅਥੰ ਔਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਕਾ ਬਠਾਨ ਕਰੋ। ਇਸਕੇ ਪ੍ਰਕਾਰੋ ਕਾ
 ਵਿਸਤਾਰ ਸੇ ਬਠਾਨ ਕੀਯੋ।

ਖਾਗ-3

5. ਨੀਤੀ ਨਿਸਾਠ ਕੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਯਾ ਕਾ ਵਿਸਤਾਰ ਸੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਕੀਯੋ।
6. ਸ਼ੈਖਿਕ ਨੀਤਿ ਕੇ ਨਿਖਾਰਕ ਕਯਾ ਹੈ? ਘਯਾਠਯਾ ਕੀਯੋ।

ਖਾਗ-4

7. ਵਿਧਿਨ ਸੁਠੇ ਪਰ ਸ਼ੈਖਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਕਾ ਬਠਾਨ ਕਰੋ।
8. ਸ਼ੈਖਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਕੇ ਵਿਧਿਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਠੀਠੀ ਕੀ ਘਯਾਠਯਾ ਕੀਯੋ।

ਖਾਗ-5

9. ਨਿਸਮਲਿਖਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋ ਕਾ ਸਖੇਪ ਸੇ ਤਜਰ ਏ:-
 (ਕ) ਸ਼ੈਖਿਕ ਜਗਠਨ ਸੇ ਨਿਠਯ ਲੇਨੇ ਕੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਯਾ
 (ਖ) ਸਗਠਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਕੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਯਾ
 (ਗ) ਸ਼ੈਖਿਕ ਨੀਤਿ ਕੀ ਅਠਵਧਕਤਾ ਔਰ ਸਹਾਠ
 (ਘ) ਸ਼ੈਖਿਕ ਯੋਜਨਾ ਕੀ ਠਕਨੀਠੇ

..*.

(3)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9 (ਭਾਗ-5) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਗ (1-4)
 ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਯਾਦਿਆ
 ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

..*.

ਭਾਗ-1

1. ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
2. ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹੜੀਆਂ
 ਚਣਨੀਤੀਆਂ ਹਨ?

ਭਾਗ-2

3. ਸੰਸਥਾਗਤ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਚਾਣਣਾ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਣ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ
 ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਚਣਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
4. ਵਿਦਿਅਕ ਅਗੁਵਾਈ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਬਾਰੇ ਚੰਨੇ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ
 ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-3

5. ਨੀਤੀ ਬਠਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਯਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਲਿਖੋ।
6. ਵਿਦਿਅਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਠਾਣਿਕ ਕੀ ਹਨ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-4

7. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਠਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
8. ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੇ ਵੱਖੇ ਵੱਖਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਠੀਠੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-5

9. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਸਖਿਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-
 (ੳ) ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਗਠਨ ਵਿਚ ਟੋਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਯਾ
 (ਅ) ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਯਾ
 (ੲ) ਵਿਦਿਅਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ
 (ਸ) ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ

..*.